

**УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

Коллективна монографія

За редакцією Непочатенко О.О.

Умань
Видавець «Сочінський М. М.»
2019

УДК 338.43
С 76

*Друкується за рішенням вченої ради
Уманського національного університету садівництва
(протокол № 4 від 19 грудня 2018 року)*

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор Малік М.Й.;
доктор економічних наук, професор Жудро М.К.;
доктор економічних наук, професор Нестерчук Ю.О.

Автори вміщених матеріалів висловлюють свою думку, яка не завжди збігається з позицією редакції. За зміст матеріалів (у т.ч. відсутність плагіату) відповідальність несуть автори. Матеріали подаються в авторській редакції

С 76 **Соціально-економічні засади формування економічної системи України** : колект. моногр. / За ред. д.е.н., професора О.О. Непочатенко. – Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2019. – 276 с.

ISBN 978-966-304-287-9

У монографії викладені результати досліджень сучасних проблем розвитку економіки України. Висвітлені соціально-економічні аспекти функціонування економіки. Розглянуто роль та місце фінансової та податкової політики у забезпеченні поступального розвитку економічної системи. Досліджено розвиток окремих галузей національної економіки. Значну увагу приділено теоретичним та практичним аспектам розвитку підприємницької діяльності як основи успішного функціонування економіки країни.

Розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, наукових співробітників та фахівців, які займаються питаннями розвитку економіки.

УДК 338.43

ISBN 978-966-304-287-9

© Уманський національний
університет садівництва, 2019

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

1.1. Соціально-екологічні засади функціонування економіки України (Мареха І.С., к.е.н., Сумський державний університет)	9
1.2. Організаційно-економічний механізм посилення соціальної згуртованості та розвитку соціального капіталу (Гриненко А.М., к.е.н., доцент, професор; Кирилюк В.В., асистент, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»)	14
1.3. До питання використання, інтелектуального людського капіталу в Україні: здобутки та втрати (Шурик М.В., д. е. н., професор, Університет Короля Данила, м. Івано-Франківськ)	18
1.4. Рівень та якість життя в характеристиці економічного добробуту (Костюк В.С., к.е.н., доцент, Уманський національний університет садівництва)..	27
1.5. Rynek pracy a koszty zatrudnienia. Labor market and employment costs (Paweł Dziemdział, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie)	33
1.6. Kształtowanie nawyków żywieniowych dzieci na przykładzie „Programu dla szkół” (Krystyna Krzyżanowska, Sławomir Wawrzyniak, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie)	40
1.7. Розбудова економіки стандартизації в контексті процесів цифрової трансформації (Степаненко О.П., д.е.н., доцент, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана)	46
1.8. Цифрова економіка та її роль в управлінні соціально-економічними процесами (Пугачевська К., к.е.н., доцент, Мукачівський державний університет)	56
1.9. Тризуб вільної торгівлі Європейський Союз - Україна – Канада (DCFTA – CETA – CUFTA): економічний аспект, політичний підтекст, український контекст (Комірснко В.І., д.е.н, академік, Дніпровський гуманітарний університет)	60
1.10. Оцінка конкурентоспроможності туристичного ринку Львівської області (Ільницька-Гикавчук Г.Я., к.е.н., доцент, Національний університет «Львівська політехніка»)	64

РОЗДІЛ 2. СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ КРАЇНИ

2.1. Стан інвестиційної безпеки України (Савіцька С.І., к.е.н., асистент, Подільський державний аграрно-технічний університет)	70
--	----

2.2. Управління фінансовими механізмами з реалізації енергозберігаючих проєктів (Лялюк О. Г., к.т.н., доцент; Ратушняк О. Г., к.т.н., доцент; Лялюк А.О., Вінницький національний технічний університет)	75
2.3. Вплив податку на додану вартість на доходи Державного бюджету України (Барабаш Л.В., к.е.н., доцент; Битюк Л.В., Уманський національний університет садівництва)	80
2.4. Роль податків у системі доходів місцевих бюджетів (Барабаш Л. В., к.е.н., доцент; Чернюк Н.В., Уманський національний університет садівництва)	86
2.5. Сучасний стан та напрями вдосконалення казначейського виконання муніципальних бюджетів в умовах бюджетно - фінансової децентралізації (Гузар Б.С., к.е.н., доцент; Прокопчук О.Г., к.е.н., доцент, Уманський національний університет садівництва)	91
2.6. Екологічне оподаткування: практичний досвід України та країн Європейського Союзу (Барабаш Л.В., к.е.н., доцент; Шевченко Д. В., Уманський національний університет садівництва)	97
2.7. Теоретичні аспекти специфіки маркетингу в страхуванні (Власюк С.А., к.е.н., доцент; Щербина Н.С., Уманський національний університет садівництва)	102
2.8. Місце та роль недержавного соціального страхування у системі соціального захисту (Мальований М.І., д.е.н., доцент; Мальована М.М., аспірантка, Уманський національний університет садівництва).....	106
2.9. Страхування сільського господарства України як необхідна умова кредитного забезпечення його розвитку (Поліщук Н.В., к.с.н., доцент, Вінницький фінансово-економічний університет)	113
2.10. Стратегія підвищення фінансового забезпечення підприємств АПК (Кологуха С.М., к.е.н., доцент; Мельник К.М., к.е.н., доцент, Уманський національний університет садівництва)	120

РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ

3.1. Стратегічні орієнтири підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств машинобудівного комплексу в умовах прийняття управлінських рішень (Вещпура Н.В., к.е.н., доцент, Київський національний університет культури і мистецтва)	127
3.2. Роль дебіторської та кредиторської заборгованості в забезпеченні операційної діяльності підприємств пивоварної галузі (Конєва Т. А., к.е.н., доцент; Гац А. В., Чорноморський національний університет імені Петра Могили)	134
3.3. Еволюція та сутність державного регулювання аграрного сектору економіки (Осіпова А.А., здобувач, Уманський національний університет садівництва)	140

3.4. Основні тенденції розвитку аграрного підприємництва в Україні (Лисенко А.М., к.е.н., доцент, Центральноукраїнський національний технічний університет)	144
3.5. Аналіз вітчизняного ринку консервованих фруктів та ягід (Корман І.І., к.е.н., доцент, Уманський національний університет садівництва)	152
3.6. Сучасний стан і перспективи розвитку вітчизняного ринку овочів закритого ґрунту (Невлад В.Ф., к.е.н., доцент, Уманський національний університет садівництва)	159
3.7. Розвиток туризму в Україні: реалії, сучасні тенденції та конкурентні переваги (Габа М.І., к.е.н., НУ «Львівська політехніка»).....	164
3.8. Rola motywacji w aktywności turystycznej (Krystyna Krzyżanowska, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie; Anna Krzyżanowska, Warszawski Uniwersytet Medyczny)	169
3.9. Теоретико-методологічні основи використання твердих побутових відходів (Дулин І.С., к.е.н., доцент; Макар О.П., к.е.н., доцент, Національний університет “Львівська політехніка”)	175

РОЗДІЛ 4. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР В УКРАЇНІ

4.1. Соціальна відповідальність бізнес-організацій як фактор забезпечення конкурентоспроможності (Кицак Т.Г., к.е.н., доцент; Коваленко І.Ф., к.е.н., доцент, КНЕУ імені Вадима Гетьмана)	180
4.2. Economy is mathematical case frame by innovative receptivity of personnel on ukrainian industrial enterprises (Boichenko Oleg, postgraduates PhD, National technical university of “Khariv polytechnic institute”)	186
4.3. Розвиток конкурентоспроможності підприємств в умовах глобалізації (Євсєєва І.В., к.е.н., доцент, Національний університет харчових технологій)	193
4.4. Визначення понять «предмет», «об’єкт» та «метод» бухгалтерського обліку в літературних джерелах (Пугаченко О.Б., к.е.н., доцент, Центральноукраїнський національний технічний університет)	197
4.5. Еволюціонування контрольних (обліково-економічних та аналітичних) функцій підсистеми бухгалтерського обліку (Ткаченко С.А., д.е.н., доцент, Вищий навчальний заклад «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка» ; Потішняк О.М., д.е.н., доцент, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка)	205
4.6. Інформаційне забезпечення бухгалтерського обліку і звітності: порівняльний огляд (Ткаченко І.В., ст. викладач, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського)	210

4.7. Облікове забезпечення формування економічної безпеки аграрних підприємств (Утенкова К.О., к.е.н., доцент, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва)	215
4.8. Організація фінансового обліку в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку (Багрій К.Л., к.е.н., доцент, Чернівецький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету)	220
4.9. Управлінський облік витрат підприємств аграрної галузі (Безверхня Ю.В., к.е.н., доцент, Таврійський державний агротехнологічний університет)	225
4.10. Обліково-аналітична складова інформаційної діяльності підприємств (Ілляшенко К.В., к.е.н., доцент, Таврійський державний агротехнологічний університет)	230
4.11. Історія виникнення бюджетування в системі управління підприємством (Крочак О.І., к.е.н., доцент, Уманський національний університет садівництва) ...	235
4.12. Сучасні напрямки удосконалення системи управління підприємством (Москаленко В.О., к.е.н., доцент, Національний університет харчових технологій)	240
4.13. Планування чисельності персоналу як напрям удосконалення системи менеджменту підприємства (Рибачук-Ярова Т.В., к.е.н., доцент, Національний університет харчових технологій)	245
4.14. Logistyczne determinanty współpracy przedsiębiorstw (dr Marcin Cywiński, Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim)	252
4.15. Шляхи вдосконалення організації території сільськогосподарського підприємства (Петренко О.Я., к. е. н., доцент, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва)	262
4.16. Електронна комерція як складова е-бізнесу (Лобачева І. Ф., к. пед. н.; Шверножук Я. Р., Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ)	268

Шановні друзі, Уманський національний університет садівництва продовжує традицію друку колективних монографій, присвячених актуальним питанням розвитку економіки України та окремих її сфер. Дякуємо за співпрацю усім авторам даної наукової праці та бажаємо подальших творчих успіхів на науковій ниві!

Економіка України сьогодні переживає складні часи, що обумовлено як внутрішніми так і зовнішніми чинниками. Наприкінці другого тисячоліття світ поступово увійшов у принципово новий етап розвитку, що характеризується значним посиленням непередбачуваності та невизначеності. Відповідно, неминучим стає постійне виникнення криз (не тільки економічних) у різних локальних просторах глобалізованого світу. Значною мірою через посилення різноманітних зв'язків – як функціональних, так і територіальних – різні кризи періодично поєднуються, формуючи системну глобальну кризу. І сьогодні ми живемо в умовах саме такої глобальної кризи, яка далеко виходить за межі фінансово-економічної сфери. Економічний спад, нестабільність банківської системи, проблеми державних фінансів тощо в умовах війни лише посилюють негативні тенденції у національній економіці.

Політична, економічна та соціальна криза підтвердила необхідність побудови стабільної та ефективної економічної системи, що дала б змогу найбільш повно використати переваги інтеграційних процесів та мінімізувати негативні їх наслідки для вітчизняних як товаровиробників так і споживачів. Тому метою нашої монографії є дослідження соціально-економічних засад формування економічної системи.

Важливою передумовою формування сталого розвитку національної економіки, на наш погляд, є деталізована розробка науково-методологічного обґрунтування економічних процесів в країні, що дасть змогу гнучко реагувати усій економічній системі на ті виклики, які сьогодні постають перед українською державою та суспільством. Саме у першому розділі «Теоретичні та методологічні засади функціонування економіки України» зосереджена увага на теоретико-методологічному наголошенні тих економічних процесів, що відбуваються в економічній системі країни.

На сьогодні, фінансова система України стикалася з труднощами, які пов'язані з **низьким** рівнем розвитку фінансової інфраструктури. Фінансова система не виконує належним чином функцію фінансового забезпечення сталого економічного розвитку **через** недостатню незалежність органів регулювання та нагляду, відсутність інформаційної прозорості, стійкого розвитку, що перешкоджає процесам економічного **зростання** та інтеграції до світового економічного простору. Світові економічні та фінансові кризи початку тисячоліття окреслила цілий ряд проблем, які притаманні національній фінансовій системі. Дефіцит державних фінансів, неефективна податкова та монетарна політика, банкрутства комерційних банків вимагають рішучих кроків по реорганізації усєї фінансової системи країни. Саме на вирішення окремих проблем та мінімізацію ризиків, пов'язаних з негативними тенденціям на світових фінансових

ринках та удосконалення вітчизняної фінансової та податкової системи направлени дослідження розділу «Стан та особливості формування фінансової системи країни».

Національна економіка є складною системою, являє собою сукупність взаємозв'язаних сфер, галузей і секторів народного господарства. Першочерговою умовою відновлення та подальшого розвитку української економіки є окреслення основних напрямів розвитку усіх її галузей. Необхідно правильно обрати стратегічні пріоритети, реалізація яких може стати «локомотивом зростання» для всієї національної економіки і на яких у найближчі роки повинна бути сконцентрована максимальна державна підтримка. До таких стратегічних пріоритетів, на наш погляд, слід віднести насамперед енергозабезпечення і, головне, енергозбереження — як на енерговиробляючих підприємствах, так і в усіх галузях народного господарства. Дуже важливим для України пріоритетом розвитку є сільськогосподарське виробництво та поєднані з ним переробні галузі. Тому саме у розділі «Соціально-економічні аспекти розвитку галузей економіки» узагальнено підходи до визначення стратегічних пріоритетів розвитку окремих галузей економіки.

Основою успішного розвитку як економіки так і соціальної сфери є стабільне функціонування вітчизняних підприємницьких структур. Необхідність докорінних змін у формуванні конкурентоспроможного підприємницького сектору, посиленні його впливу на вирішення актуальних проблем економічного і соціального розвитку, реалізації цілеспрямованої державної політики сприяння ринкової трансформації економіки не викликає сумнівів. Зміна якісних характеристик соціально-економічного середовища підприємницької діяльності, стимулювання інноваційного характеру перспективних напрямів її розвитку вимагають переосмислення сутності підприємництва в контексті цивілізаційного і формаційного підходу як предмета й економічного об'єкта дослідження. Потрібно уточнити вихідні поняття теорії підприємництва, з'ясувати його організаційно-правові форми, критерії зарахування тих чи інших утворень до підприємницького сектору. Тому саме у четвертому розділі «Теоретико-методичні засади діяльності підприємницьких структур в Україні» здійснено спробу визначити основні напрямки удосконалення методичних і організаційних засад діяльності підприємницьких структур з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду, що сприятиме підвищенню ефективності їх функціонування.

Монографія виконана у рамках тематики науково-дослідних робіт Уманського національного університету садівництва: Монографія виконана у рамках тематики науково-дослідних робіт Уманського національного університету садівництва: 0116U003210 «Теоретико-методологічні та прикладні засади соціально-економічного розвитку аграрної сфери економіки України в умовах глобалізації»; 0116U003209 «Методологічні та організаційні аспекти досліджень у галузі соціальних, гуманітарних та природничих наук в аграрному вищому навчальному закладі».

Монографія розрахована на науковців, спеціалістів з питань розвитку економіки, аспірантів та студентів.

З повагою та найкращими побажаннями!
Ректор Уманського національного
університету садівництва
д.е.н., професор

Непочатенко О.О.

Продовження таблиці

Маркетингова	стан захищеності ринкових інтересів та стабільності функціонування суб'єктів аграрного сектору на національному рівні та на рівні світової економіки; забезпечення просування, обороту й споживання готової продукції
Ресурсно-технічна	стан розвитку аграрного сектору, що характеризується достатнім рівнем забезпеченості сировиною, матеріалами, технікою, а також ефективністю використання.
Енергетична	забезпечення ефективного використання у аграрному секторі енергетичних ресурсів країни, наявності на енергетичному ринку достатньої кількості виробників та постачальників енергії, а також доступності, диференційованості та екологічності енергетичних ресурсів
Продовольча	стан виробництва аграрним сектором продуктів харчування, який забезпечує потреби кожного члена суспільства в продовольстві належної кількості і якості за умови його збалансованості та доступності
Транспортна	забезпечення перевезення у аграрному секторі пасажирів і вантажів, а також зміцнення економічних зв'язків як між окремими регіонами України, так і між Україною та іншими країнами
Зовнішньоекономічна	стан зовнішньоторговельних відносин, коли мінімізуються втрати від експорту, створюються умови для конкурентної експансії держави як виробника високотехнологічної с.г. продукції (експортна безпека); а також передбачає заміну сировинного характеру імпорту його інноваційно-інвестиційним спрямуванням (імпортна безпека)

Джерело: розроблено автором

Висновки. У результаті проведеного дослідження нами було розглянуто сутність складових економічної безпеки, відповідно до Методичних рекомендацій № 1277 від 2 жовтня 2013р., зокрема, такими складовими є: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова безпеки. Запропоновано доповнити існуючий перелік складових, також подано власне бачення їх сутності.

На нашу думку, важливо виокремити ще одну складову економічної безпеки безпеку прийняття рішень. Підґрунтям для формування безпеки прийняття рішень застосування Глобальних принципів управлінського обліку (комунікація породжує інформацію, що має вплив; інформація є релевантною; аналізується вплив на вартість; розумне керування вибудовує довіру).

4.8. Організація фінансового обліку в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку

Фінансовий облік є ключовим моментом діяльності будь-якого суб'єкта господарювання національної економіки країни. Основним завданням фінансового обліку є формування повної і достовірної інформації про діяльність господарюючого суб'єкта та його фінансовий стан. З розвитком суспільства в усіх його сферах, а саме економічній сфері, принципи ведення фінансового обліку змінюються й також розвиваються. Сучасні умови вимагають нового підходу до ведення фінансового обліку на підприємствах різних галузей народного господарства.

Теоретичні та практичні аспекти проблемних питань організації фінансового обліку досліджували в своїх працях такі українські дослідники, як М.П. Войнарченко, Ф.Ф. Бутинець, В.М. Жук, С.В. Івахненко, С.О. Олійник, Ю.І. Осадчий, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, Л.К. Сук, Л.С. Шатковська. Однак, на сьогоднішній день, існують

ряд проблем, пов'язаних із застосуванням на практиці вимог ведення фінансового обліку, тому актуальність питання організації фінансового обліку в сучасних умовах не викликає сумнівів.

Процес інтеграції економіки України до світового економічного простору вимагає наявності якісної, повної і достовірної інформації про фінансовий стан підприємств та їх господарську діяльність. Основою інформаційного забезпечення для оцінки діяльності суб'єктів господарювання та прийняття ефективних управлінських рішень є дані фінансового обліку. Це означає що одним з основних напрямів, що вимагає найбільшого пристосування до зарубіжної практики є фінансовий облік. Це зумовлено залученням до капіталів вітчизняних підприємств іноземних інвесторів, що посилюють вимоги до якості інформації, яка формується за результатами ведення фінансового обліку. У зв'язку з цим, дослідження дієвих підходів до організації фінансового обліку у зарубіжній практиці, а також впровадження новітніх методів регулювання, оцінки, представлення інформації та складання фінансової звітності на вітчизняних підприємствах є актуальним на сучасному етапі.

Для того щоб зрозуміти основні аспекти фінансового обліку розглянемо його трактування. Що стосується терміну «організація фінансового обліку», то вчені трактують його по-різному, таким чином єдиного поняття досі не виведено.

Карпушенко М. Ю. зазначає, що організація фінансового обліку – це система впорядкованих дій зі створення системи фінансового обліку, що включає складання облікових регістрів і первинних носіїв облікової інформації, облікову політику підприємства, організацію облікового процесу³⁵³.

На думку, проф. Левицької С.О., організація фінансового обліку – раціональна система відображення операцій і результатів діяльності з урахуванням економіко-організаційних особливостей підприємства, результати впровадження якої гарантують достовірність інформації, їх повноцінність для прийняття оперативних та стратегічних рішень³⁵⁴.

Кужельний М.В. стверджує, що найефективніше виконання функцій фінансового обліку забезпечується комплексом заходів, які і визначають раціональну організацію обліку³⁵⁵.

Проблеми організації фінансового обліку в нашій країні почали обговорюватися в кінці 90-х років минулого століття. Побудова ринкової економіки потребувала істотних змін в методології всієї системи бухгалтерського обліку. По відношенню до фінансового обліку держава встановила загальний порядок його ведення, забезпечуючи всім підприємствам рівні умови на ринку. Питання пов'язані з конкретними умовами фінансового обліку, були передані безпосередньо суб'єктам господарювання. В результаті склалася ситуація, коли з одного боку, підприємства зацікавлені в розкритті високоякісної інформації про свою діяльність, а з іншого боку, більшість комерційних підприємств практично не мають можливості формувати документовану систематизовану інформацію про об'єкти обліку. Частково це пояснюється тим, що з історичної точки зору часто питання економії ресурсів не вважали пріоритетними.

До найбільш значущих факторів організації фінансового обліку бухгалтера відносять

³⁵³ Карпушенко М. Ю. Організація обліку : навч. посібник / М. Ю. Карпушенко. – Харків : ХНАМГ, 2011. – 239 с.

³⁵⁴ Кужельний М. В. Організація обліку: підручник / М. В. Кужельний, С. О. Левицька. – К. : Центр учбової літератури, 2010 – 352 с.

³⁵⁵ Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / М. В. Кужельний, В. Г. Лішник. - К. : КНЕУ, 2001. – 334 с.

такі:

1) зовнішні фактори організації фінансового обліку: вимоги законодавчих нормативних документів до організації фінансового обліку, до порядку ведення обліку активів, капіталу і зобов'язань, а також до складання фінансової звітності; зміст етичних норм в бухгалтерській професії; інформаційні потреби зовнішніх користувачів;

2) внутрішні фактори організації фінансового обліку: місія фінансового обліку в підприємстві; вимоги керівництва і фінансової служби до структури та змісту бухгалтерської інформації; вимоги служби внутрішнього аудиту до вдосконалення облікової роботи на підприємстві; економічна доцільність витрат на підготовку та подання бухгалтерсько-фінансової інформації користувачам.

Міжнародний досвід говорить нам про те, що держава не може ефективно здійснювати регулювання фінансового обліку, виходячи з інформаційних потреб конкретних суб'єктів економіки, тому в більшості країн застосовується чотирирівневе регулювання обліку: на першому рівні – документи законодавчих органів з фінансового обліку, на другому – документи державних органів, на третьому рівні – професійних приватних організацій, а також на четвертому рівні – розробки, проведені з власної ініціативи професіоналів бухгалтерської справи. Регулювання фінансового обліку проводиться в інтересах зацікавлених користувачів, головними з яких в таких країнах, як Італія, Люксембург, Швеція та ін., є інвестори і кредитори. При цьому, у різних країнах ступінь впливу регулюючих установ на діяльність суб'єктів господарювання є неоднаковою (табл. 1.).

1. Порядок регулювання фінансового обліку у зарубіжних країнах

Країна	Регулююча установа	Принципи дії	Права членів	Призначення керівництва	Взаємодія з державними органами
Швеція	Інститут професійних бухгалтерів	Надає послуги з ведення документів, підготовки звітів	Статус нижчої кваліфікації бухгалтера	Призначається Радою з торгівлі	Співпраця
	Інститут професійних аудиторів	Надає послуги з аудиту, перевіряє ведення обліку	Статус бухгалтера аудитора	Призначається Радою з торгівлі	Співпраця
Іспанія	Інститут бухгалтерів аудиторів	Контролює діяльність бухгалтерів і вирішує питання їх роботи	Державні службовці	Призначається урядом	Підпорядкування
	Асоціація іспанських бухгалтерів чиновників	Розробляє рекомендації з питань бухгалтерської справи	Бухгалтера, аудиторів, вчених та інші	Призначається голосуванням членів	Співпраця
Італія	Національна рада фахівців та бухгалтерів	Видає деякі стандарти бухгалтерської справи	Контролюють діяльність бухгалтерів	Призначається Міністерством юстиції	Співпраця
Люксембург	Інститут ревізорів підприємств	Здійснює контроль за діяльністю аудиторів	Статус кваліфікованого аудитора	Призначається Міністерством юстиції	Підпорядкування

Організація бухгалтерського, зокрема і фінансового обліку на підприємствах України регламентується п'ятьма рівнями: 1) нормативно-правові акти вищої юридичної сили; 2) акти вищого органу в системі органів виконавчої влади; 3) положення, що затверджуються Міністерством фінансів України, постанови та накази НБУ, Державної казначейської служби України; 4) нормативно-правові акти та методичні рекомендації Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Державної служби статистики України та інших органів виконавчої влади; 5) рішення щодо організації та ведення фінансового обліку, що приймаються керівництвом підприємства на підставі законодавчих актів попередніх чотирьох рівнів.

Результати аналізу показують, що зарубіжний досвід ведення фінансового обліку розглядається як засіб реалізації, контролю господарської діяльності та активізації людського фактора. Натомість організація фінансового обліку в Україні побудована таким чином, що відсутній тісний зв'язок між державними органами, керівниками підприємств та науковцями.

Будь-якого керівника господарюючого суб'єкта хвилює проблеми підвищення доходів, управління персоналом та ефективності управління в цілому. Добре згрупована і оброблена інформація в якійсь мірі є гарантією налагодженої управлінської системи, а відсутність достовірних даних нерідко призводить до помилкового рішення в діяльності компанії і в подальшому, як наслідок, до серйозного фінансового становища. Хороші бухгалтерські системи незалежно від їх масштабу, програмно-апаратної платформи і вартості повинні забезпечувати якісне ведення обліку, бути надійними і зручними в експлуатації. В Україні до найпоширеніших і популярних програм комп'ютеризації фінансового обліку відносяться:

1) «Предприниматель 4.2» – програма для ведення обліку для підприємців і підприємств малого і середнього бізнесу. Забезпечує ведення фінансового обліку та складення фінансової і податкової звітності.

2) Прикладна програма SaaS (Software as a Service – програмне забезпечення як послуга) – це сервіс, що надається через Інтернет і призначений для автоматизації фінансового, податкового, операційного обліку та управління бізнесом великих, середніх і малих підприємств. Є окремі конфігурації для ОСББ та підприємств молочної галузі.

3) «Softpro» – надає комплекс послуг, спрямований на впровадження ERP-системи на підприємстві з урахуванням його особливостей. Є низка програмних продуктів залежно від величини підприємства та його специфіки. Стандартний (легкий) варіант забезпечує: фінансовий облік (оптова, роздрібна торгівля, каса, основні засоби, валютний облік, послуги, виробництво тощо); складський облік; податковий облік (зокрема, формування документів для подання до податкової); кадровий облік та облік зарплати; управлінський облік.

4) Система «ІС-ПРО», розроблена компанією «Інтелект-сервіс» створена для управління підприємствами різних форм власності та різного профілю. У системі «ІС-ПРО» реалізовано стандарт MRP II – один із самих розповсюджених методів управління виробництвом, що використовується у світовій практиці. Управлінсько-бухгалтерська програма. Забезпечує, зокрема: ведення фінансового обліку; ведення обліку договорів; ведення обліку взаєморозрахунків та грошових коштів; управління запасами, закупівлею і продажем; підготовку й облік виробництва (зокрема, калькуляція собівартості), управлінський аналіз.

5) iFin (Айфін) – сервіс для електронної звітності та онлайн бухгалтерії в Україні.

Українська компанія iFin (Айфін), як і назва сервісу, розробила доступний функціональний сервіс для створення, перевірки та здачі електронної звітності в Україні. Забезпечує можливість ведення обліку в цілому (зокрема, складський, торговельного, трудового тощо), а також автоматичне створення на підставі введених документів та подачу звітності в податкову, пенсійний фонд та статистику.

6) ПК «Універсал» – призначена для автоматизації будь-якого виду обліку (фінансового, податкового, оперативного, виробничого, управлінського) підприємствах різного масштабу, сфер діяльності, форм власності. Існує система побудови та налаштування документообігу, вбудована макромова, система візуального проектування SQL-запитів, OLAP-аналіз даних і багато іншого. Передусім спрямована на діяльність виробничих та будівельних підприємств. Містить низку варіантів програмних комплексів (від «лайт» до «про»).

7) «SAP» від «BDO-Україна» – це ERP-система, яка містить усі основні бізнес-процеси та допоміжні функції у роботі типового підприємства малого та середнього бізнесу. Надає декілька видів програмних продуктів. Їх функціонал забезпечує: Управління закупівлями, запасами, складальним виробництвом, продажем; Планування ресурсів; Управління сервісом; Взаємовідношення з клієнтами (CRM); Управління проектами; Фінанси; Бюджетування та управлінський облік; Фінансовий податковий облік; Управління даними співробітників; Аналітику (включаючи прогнозу).

8) «IT-Enterprise» – надає комплекс послуг, спрямований на впровадження ERP-системи на підприємстві з урахуванням розміру та специфіки. Фактично забезпечує ведення управлінського та фінансового обліку на промислових підприємствах холдингових корпораціях.

Комп'ютеризація обліку допомагає зниженню його трудомісткості, але не дозволяє зробити облік максимально оперативним і зменшити терміни виконання та подання звітності. Особливо детально такі питання вирішуються в умовах комп'ютеризації всієї сукупності облікових робіт. В основному перевага віддається розробці прикладних пакетів комп'ютерних програм, які реалізують автоматичне рішення всіх видів типових задач бухгалтерського обліку в цілому.

Незважаючи на докорінне реформування системи фінансового обліку в Україні упродовж останніх років, вона є досить недосконалою, не відповідає сучасним вимогам євроінтеграції та потребує подальшої модернізації. Проведений аналіз механізму організації фінансового обліку в Україні та результатів наукових досліджень вітчизняних вчених з цього питання дозволив визначити наступні основні проблеми питання:

1. Неузгодженість національних П(С)БО із міжнародними та, у деяких випадках, суперечність з ними.

2. Відсутність необхідної відкритості та якості фінансової інформації щодо діяльності суб'єктів господарювання для зовнішніх (закордонних) користувачів.

3. Неузгодженість нормативно-правових актів що до регулювання системи оподаткування та системи організації обліку в цілому.

4. Односторонність та безальтернативність регулювання фінансового обліку лише з боку держави.

5. Практична відсутність норм і правил, що характеризують соціально-економічні відносини суспільства, зокрема що регулюють поведінку людей у процесі фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання (різні договори, контракти тощо).

Наприклад, в Україні відсутні типові форми договорів із аутстафінгу та аутсорсингу.

6. Нераціональність документообігу в фінансовому обліку, громіздкість методів його ведення.

Наявність зазначених проблем обумовлює подальше вдосконалення організаційного механізму фінансового обліку в Україні. Отже, основними шляхами реформування системи організації облікового процесу, на нашу думку, є:

- подальше адаптування та уніфікація національних П(С)БО до міжнародних стандартів з метою усунення суперечностей між ними;
- впровадження державних механізмів забезпечення прозорості та доступності фінансової інформації щодо результатів діяльності суб'єктів господарювання для широкого кола користувачів;
- розширення суб'єктів методологічного впливу на бухгалтерську діяльність шляхом обов'язкової та законодавчо визначеної участі в регуляторних органах представників ключових галузевих міністерств та професійних бухгалтерських організацій³⁵⁶;
- впровадження раціональних схем документообігу, сучасних інформаційних технологій для створення електронного документообігу, що дозволить максимально підвищити точність та оперативність облікової інформації³⁵⁷;
- запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності та організаційно-методологічних засад обліку на основі досвіду інших країн задля забезпечення якості фінансової звітності та можливостей її використання закордонними користувачами.

Отже, проведені дослідження дали змогу розкрити сучасний стан та проблеми розвитку організації фінансового обліку в Україні. Доведено, що запорукою успішного вирішення організаційних питань фінансового обліку є чітка регламентація діяльності всіх учасників облікового процесу. Зміна умов господарювання, впровадження закордонного досвіду ведення обліку інших країн, проникнення на ринок компаній з іноземним капіталом, призводить до виникнення нових проблемних питань організації фінансового обліку, які потребують подальшого дослідження.

4.9. Управлінський облік витрат підприємств аграрної галузі

Серед головних завдань, які стоять сьогодні серед вітчизняних аграрних підприємств, перебуває бажання організувати таку систему управління витратами, яка б уможливила здійснення планування, обліку, аналізу та контролю витрат діяльності підприємства. У зв'язку з цим важливого значення набуває необхідність впровадження управлінського обліку як цілісної, гнучкої, багатофункціональної системи, головною концепцією якої полягає у поєднанні планування, аналітичних процедур і контролю, тобто створення необхідних умов для реалізації основних функцій управління. Формування даної системи орієнтоване на задоволення специфічних інформаційних потреб та допомагає досягти стратегічних та короткострокових цілей діяльності підприємства.

За визначенням В.Б. Моссаковського управлінський облік – це встановлена підприємством система збору, реєстрації, узагальнення і представлення інформації про

³⁵⁶ Проданчук М. А. Інституціональна економічна теорія у формуванні методології бухгалтерського обліку / М. А. Проданчук // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія : Економічні науки. – 2014. – №5. – С. 146-155.

³⁵⁷ Гладких Т. В. Бухгалтерський облік як джерело інформаційного забезпечення управління / Т. В. Гладких, В. О. Подольська // Вісник нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. праць. – 2010. – № 56. – С. 115-120.

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

Колективна монографія

За редакцією д.е.н., професора Непочатенко О.О.

Комп'ютерне верстання

М. І. Мальований

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 02.01.2019 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 16,04
Тираж 300 прим. Замовлення № 572

Видавець і виготівник «Сочінський М. М.»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19, вул. Садова, 2
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 3-51-33, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi008@gmail.com
vizavisadova@gmail.com